

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPÁRT KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyed-
évre 2 frt 50 kr, egy óra 1 forint.

Megjelenik mindennap.
vasárnap kivételével.

Felelős szerkesztő:

Vértesi Gyula.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Széchenyi-utca 1761. sz.
Kunz József ur kereskedésével szemben.
Hirdetések a legmérsékeltőbb árszámitás mellett vétetnek fel.
Egyes szám 4 kr.

A nagy beszélő.

Debreczen, márcz. 10.

(V.) A Ház keddi ülésén Eötvös Károly terjesztette be a maga és elvtársai nevében felirati javaslatát, előzőleg körülbelül három hosszú órát igénybe vevő „nehány” megjegyzést téve a szabadelvű párt felirati javaslatára.

Az ellenzéki organumok szerint természetesen ez a véget érni nem akaró, — szinte látszólagos erőszakkal mennél hosszabbra kihuzott beszéd az ékesszólás remeke, a felirati javaslat maga pedig egy koloszszerű politikai alkotás.

Világért sem akarunk ennek a koloszszerű politikai alkotásnak az értékéből bármit is levonni, sőt készséggel elismerjük, hogy a szónok dialektikája ragyogásával, s egész előadási tehetségének markans voltával, a melyet mi is jól ismerünk, igen pompásan el tudta leplezni javaslatát indokolásának tulajdonképeni számalomraméltó hiányosságait.

A magyar közjogból tartott értekezésével sem akarunk foglalkozni, — sem azzal a kijelentésével, hogy az alkotandó törvényeknek sem tartalma sem iránya meg nem ismerhető a felirati javaslatból, mert ha valaki egyszer abból vagy nagyfokú rövidlátással, vagy még nagyobb fokú roszakarattal, nem tudja kiolvasni a megoldásra váró, s a közel jövőben megoldandónak jelzett törvényhozási feladatok pontos és szigorú praecizizozását — hát akkor annak ezt úgy is hiába akarná megmagyarázni a világ minden tudósa is — hanem csak azt engedje meg, hogy ellenzéki organumok által felirati javaslatát legszebb s legigazibb állításának jelzett ama kijelentését, hogy a 67-iki rendelkezés ez idő szerint már tarthatatlan — egy kis tartózkodással fogadjuk.

Mert nézetünk, és hál' Istennek e nemzet többségének nézete szerint csak akkor lehetne jogosult dolog a kiegyezés kereteinek változtatásáról beszélni, ha lenne bizonyítva, hogy hazánk a fenálló kapcsolat jelenlegi rendezése mellett fejlődésében van megakasztva és hogy általa a nemzet életereje van megtámadva. Ilyen esetben természetesen nem lenne szabad visszarettenni még nagy áldozatok árán sem a romlásra vezető közjogi viszony megváltoztatása eszméjétől.

Csak hogy a tények, a nem tagadható tények éppen az ellenkezőt bizonyítják.

A nemzet hatalmas erő kifejtéssel oda fejlődött a virágzó culturállamok sorába, úgy hogy ma a magyar állam nemcsak nyers erővel felfegyverzett, de a modern nemzeti lét minden biztosítékával ellátott.

És ezeket a biztosítékokat kockáztatni, meglévő eredményeinket piacra dobni, haladásunk s megvalósítandó szép terveink elé önmagunk által akadályokat gördíteni — egy cseppet sem lenne észszerű dolog.

Szóval úgy áll a dolog, hogy ha Eötvös nem hajlandó elismerni, hogy a klaszikus hazák feliratai olyanok legyenek mint a szabadelvűpárté, hát engedje meg nekünk is, hogy mi sem ismerjük el, hogy a klaszikus hazák feliratai és azok megokolásai olyanok legyenek, — mint a minőt Eötvös Károly bemutatott.

Mert azok a klaszikus politikusok ködös Britanniában, kevesebb frázissal és több célravezető munkálkodással szokták hazájuk mennél nagyobbá, mennél dicsőbbé tételének fárasztó és nehéz munkáját végezni — és egyáltalában kevesebbet beszélnek és többet cselekesznek, mint egynémely pompás beszélőképesseggel megáldott táblalabiró-politikus.

Belföld.

Országgyűlés.

Márcz. 10.

A felirati vitát ma folytatta a képviselőház. Az ülés elején Szászváry Sándor, a függetlenségi párt új tagja beszélt, hogy sötét háttérrel szóljon a pponyi Aib-rt gr. utána következő beszédének. Apponyi, mielőtt saját felirati javaslatát előterjesztette és indokolta volna, a felirati bizottság javaslatát azzal támadta meg, hogy az nem öszinte képe a helyzetnek. Könnyen érthető érzékenységgel panaszkodott az országgyűlési idő előtti föllosztása miatt, melyet a nemzet váratlan megrohanásának nevezet el; pedig ha valaki rohamot intézett a nemzet ellen, az valóban nem a szabadelvűpárt és annak vezére volt. Jó tanácsokkal szolgált a kormánynak arra nézve, hogy miként kellett volna a parlament nyugodt tárgyalásait a reformok számára biztosítani. Majd a felirati bizottság javaslatának a t a passzusát kritizálta, mely szerint „ő felsége feltette fejére a királyi koronát”, közjogi szempontból kifogásolta ezt. Azután a közjogi kiegyezés megváltoztathatatlanságának elve ellen beszélt. Végül bizalmatlanságát fejezte ki a kormány iránt. — Apponyi parthivei zajosán megjelnezték.

Bokross Elek előadó kijelentette, hogy a felirati javaslatnak közjogi szempont-

ból kifogásolt kifejezése a részletes tárgyalás folyamán módosítható lesz.

Ezután a függetlenségi párt egy másik új tagja, Kovács József (a nánásiak képviselője) mutatta be magát; a „drága horvát testvérekre” tett egy megjegyzésével provokálta Gyurkovics Györgynek rövid, de igen talpra eset nyilatkozatát. Gyurkovics a szabadelvű párt élénk tetszéséről kísérvé, jelentette ki, hogy a horvát képviselők mint az országgyűlésnek a magyar képviselőkkel egyenjogú tagjai meggyőződésből támogatják a szabadelvű pártot s ha e pártot a hazai nemzetiségek támogatják, ez csak azt bizonyítja, hogy öszintén kibékültek a magyar állameszmével.

Bujánovich Sándor az ellen a vád ellen védelmezte a nemzeti pártot, hogy a közjogi ellenzék álláspontját foglalta el. Pártolta Apponyi felirati javaslatát.

A valta enquétek Kedden ültek össze Budapesten és Bécsben. Az osztrák enquétet dr. Steinbach pénzügyminiszter, a magyart dr. Wekerle Sándor pénzügyminiszter nyitotta meg. A magyar szakértekezleten felszólaltak mindnyájan s a f i s z t a r a n y v a l u t a mellett nyilatkoztak, de szükségesnek mondták, hogy ezüst pénz mint kurráns váltópénz mintegy 150—170 millió frtnyi összegig forgalomban legyen. Többen azt is szükségesnek tartják, hogy 50—100 millió frtnyi államjegy is maradjon forgalomban, de ez eszmének ellenzői is voltak. A reláció kérdésében a mai árfolyamot vélték alapul vevőnek, de kiegészítve az utóbbi má-félévtized átlagával, Egyértelműleg nyilatkoztak a felszólalók a leendő új pénzegységről; nem akarják semmiféle külföldi pénzrendszer, frank vagy márka átvételét, hanem a mai aranyforint alapul vétele mellett olyan kisebb pénzegységet, mely az aranyforint felének felel meg.

Új rendelet a vasárnapi munkaszünetről.

Baross kereskedelmi miniszter a vasárnapi munkaszünetről érvényben levő rendeletet a felmerült legtöbb kívánság és panasz figyelembe vételével, sok pontjában megváltoztatta, és nehogy a kereskedelmi miniszter rendelkezéseit különböző rendeletekből kelljen összekeresni, egy egészen új, az összes kivételeket magában foglaló rendeletet bocsátott ki, úgy, hogy a régi rendelet teljes hatályát veszti és kizárólag az új rendelet lesz érvényben. Az új rendelet határozmányainak mindenestre legfontosabbja az, hogy az összes üzleteket jövőre, június és július hónapok kivételével, midőn 20.000 lakosnál nagyobb népességű városokban ezentul is délelőtt 10 órakor kell bezárni az üzleteket, déli 12 óráig nyitva szabad tartani A fodrászok délutáni 2 óráig tarthatják nyitva üzletüket; épp úgy kifejezetten meg van engedve, hogy a különböző üzletek és gyárak, valamint ipari intézetek irodáiban 12 óráig szabadon dolgozzon. A dohánytösdékeknek világosan meg van engedve, hogy egész vasárnapon át eladhatnak gyufát, szivarka-papírost, pipát, pipaszárat és egyszerű

f - és papir szepőkát. Az új rendelet határozománya már f. évi márczius 20 ikán hatályba lépnek.

Az igazságügyminiszter legközelebb törjavaslatot terjeszt a képviselőház elé az 1885. évi állami nyugdíj-törvénynek a ny irányban leendő módosítása iránt, hogy a kuria bírálata s a velők hasonló bírakra az az időpont a melyben hivatalból nyugdíjazhatók, a 65-ik életévéről, a 70-ikre emeltessek föl. A miniszter hasonló tartalmu javaslatot már a mult évben is nyújtott be, de az országgyűlésnek idő előtt történt föloldozása következtében nem emelkedhetett javaslat törvényerőre.

Az új fiúmei kormányzó. A fiúmei kormányzóban Zichy grófot Batthyány Lajos gróf az eddigi győri főispán váltja fel. Batthyány eddigi politikai működésének karaktere határozottan szabadelvű és magyar nemzeti irányu. Ennek adott kifejezést a főrendiházban a törvényhatósági közgyűlésen, és másutt tartott felszólalásaiban; a szabadelvű és szelleme leugri át összes tényeit. A fiúmeiek rokonszenvét az új kormányzó iránt fokozhatja az a körülmény, hogy Batthyány Lajos gróf közeli rokona, veje annak a nagynevű államférfiúnak, akinek Fiúmei mai függetlenségét, autonómiáját köszönheti, néhai Andrássy Gyula grófnak, aki iránt a fiúmeiek örök hála várnak lekötölközve.

A város birtokainak bérbeadása.

Debreczen, Márcz. 9.

Azokra a hírekre vonatkozólag, amelyek két helybeli lapban a város pallagi földjének nagyobb parcellákban való bérbeadásáról, amit a főszámvéví ur a javasolt, megjelentek, egy tekintélyes, szakértő gazdától következő figyelmet érdemlő észrevételeket kaptuk:

"Tekintetes Szerkesztő ur! Meglepetéssel olvastam a helyi lapokban Szabó József főszámvéví ur javaslatát, mely szerint a pallagi, közel 4000 holdas birtokot jövőre három nagy tagra osztva adja bérbe a tulajdonos város. Egyik lap a D. H. még buzdítja is a tanácsot ezen javaslatnak elfogadására.

En ellenkező véleményen vagyok és felette sajnálnám, ha ezen terv keresztül menne. Közgazdaságilag helytelen és káros irányzat inauráltatnék ez által, melyet semmivel sem lehet elfogadhatóan megindokolni.

legkevésbé azzal, hogy a kisbirtok kiélük a talajt és nem tartják meg a szerződés szerinti vetésforgót.

Reakzionárius irányzat lenne ez a város részéről, szemben az ősi intézményekkel és szemben azon országos nemzet gazdasági áramlattal, mely ellensége a nagy birtokosok keletkezésének s lehetőleg a kis és középbirtokok szaporítását követeli. Ennek az egészséges irányzatnak hódol Bethlen Andrássy gróf földművelésügyi miniszter is, amikor az állam birtokait ki veszi a nagy bérlők kezéből és azokat kisebb parcellákban bérbe adva, erős, nagyszámu közép osztályt akar teremteni.

Ami áll és helyes az országra nézve áll és helyes az Debreczenre nézve is. Debreczenre nézve még inkább. Mert Debreczennek 170000 holdat tévő határából több mint 80000 — egy óriás birtok tömeg — a város birtokában van és csak 88000 hold oszlik meg a lakosság kezén. Az arány még kedvezőtlenebb a lakosságra nézve, ha a külső birtokot is számítjuk, mert ekkor a város birtoka 94237 hold, a polgárság 88071 hold jával szemben.

Arról, hogy mimódon oszlik meg a polgárság birtoka, újabb időből való adataink nincsenek. De tudjuk, hogy 1880 előtt, a kaszálló birtokokat és a bellegelő földeket figyelmen kívül hagyva, 2680 birtokos volt Debreczenben 30 holdig 2191, 30—50 hold között 152, 50—100 hold között 180, 100—200 hold között 64, 200—500 hold között 14, 500—1000 hold között 3, 1000 holdon felül 4 birtokost irtak össze. Azóta ezek a számok változtak és pedig előnyösen a polgárságra nézve.

Ezt az egészséges átalakulást a városnak nem megakadályozni, hanem előmozdítani kell. Nem az által, hogy a közös földeket felossza, hanem az által, hogy a bérbeadott birtokokon, amelyek körülbelül 23000 kat. holdat tesznek, minél több kis közép gazdaságok alapítását egítse elő a ez által minél több családra nézve tegye lehetővé a tisztességes megélhetést.

Nem arra van szükségünk, hogy néhány igen gazdag ember legyen Debreczenben, hanem arra, hogy sok-sok jómódu polgárt számoljunk. Ha a város pl. a Pallagot három nagy bérlőnek adja ki és nem kilencz kisebb bérlőnek, ez által már 6 család lába alul vette ki a tisztességes megélhetés főtételét.

A tekintetes közgyűlés nagyon jól ismer-

heti Debreczen város multjából azt az ősi intézményt, mely szerint senki többet hat, később tizenhat nyilas földnél nem kaphatott használatba a várostól, abban az időben, amikor még egészen közösbirtokot képezett ez a 17 □ mértöld területű határ. Az volt ezzel az ősök célja, hogy lehetőleg minden polgárnak biztosítsák a megélhetést és minél több polgárt képesítsenek közös teher viselésre.

Üdvös közigazdasági rendszer volt az, melyet ma sem szabad földadni a városnak és a változott viszonyokhoz alkalmazkodva más módon támogatnia kell. Ne tessenek azt hinni, hogy a kis bérlő rosszabbul gazdálkodik, mint a nagy; sem azt, hogy jobban kiéli a földet. Ez a veszély mindkét esetben előfordul, ha szigorúan nem ellenőrzik. Igaz, hogy az ellenőrzés kevesebb időbe és fáradságba kerül, ha néhány nagy bérlővel szemben kell azt gyakorolni. De hát van mód arra, hogy a bérföldeken való gazdálkodást szemmel tartsa a város. — Nem a gazdasági tanácsokra gondolok, akit csakugyen nem szeretnék ilyen feladattal is megterhelni s a hatáskörébe tartozó adminisztratív ügyekre nézve hátráltató volna, hogyha napokat tölt most a guti, sámsoni, majd a vekerai, pallagi, ismét az ohati és szováti bérlők gazdálkodásának ellenőrzésével.

A csomót ketté vágthatónak tartom vagy azáltal, hogy a városgazda kötelességévé tesszik a felügyeletet, vagy az által, hogy a város egy új, közvetlenül a gazdasági tanácsnok alá rendelt felügyelői állást rendszeresít, amelyre pályázókat gazdasági tanintézetnek sikeres elvégzése képesíti. Ez utóbbi módot melegebben ajánlhatom.

Ezt az állást és ennek díjazását nagyon is megérdemli az az elsőrangú fontossággal bíró cél, amelyet a város birtokainak kisebb parcellákban való bérbeadása szolgál.

Attól pedig nem félek, hogy a városi földek 100—200—300 holdas részletekben adva bérbe, gondos ellenőrzés mellett rablogzáskodás áldozataivá lennének; sem attól nem félek, hogy ez a rendszer kevesebb haszonnal járna a város házipénztárára, mintha néhány nagy bérlőre biznok azok kezelést.

Egy gazda,
a ki nem akar bérelni.

Mit láttam a farsangon!

A kályha mellett ülök. A tűz ropogása eszembe juttatja a robogó fogatok zaját,

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

A kis Pierre.

A szerkesztőség postája némelykor egy kis szomorú temető.

Fogyó remények, megtört bizalmak összezuzott ábrándok jajos panaszai sir ki az érkezett levelekből, amelyeket mi szép eszébe ememetgetünk a papír-kosárba, kifizetetlen szabó számlák, eldobott kéziratok, átlukasztott váltók és kiollózott újságok közé.

A siró panasz, a remények foszlásának j szavától szinte már immunis a lelkünk. Kéreg van a szívünkön, amelyet nem hámoz le az esdeklő keres:

Tisztelt szerkesztő ur! Szerettem Mariskát. Szívét csak akkor nyerhetném meg, ha őnök közölnék versemet, amelyet ide mellékelek. Két év óta várok a boldogító ígéretn s ő két év óta halgat. Ebben a versben van most minden reményem. Adja meg az Isten, közölje.

A vers rendszerint annyira nem kötevény, közlés esetén a boldogtalan szerelmebből nevelés szerelmes válnék.

Van eset rá, mikor csinos, szarkalászerű asszony bötük fifikus módon kérnek szerkesztői üzenetben mély elítélést azokra a férjekre, akik — megverik a feleségüket.

Féltékeny férjek panaszai se ritka esemény. Ezek a panaszok többnyire határozatlanok, de mindig úgy vannak írva, mintha könybe mártott tollal írának. E férfi-zokogás hangját csak az a másik hang mulja fölül, amelyivel a csábító lovag a boszu és kibebítés hangján semmiházinak rajzolódik le.

Az e fajta levelek bennünket nem hatnak meg.

De ma egy igazán szívhez szóló küldeményt kaptunk. Egy tárczát.

Címe: „A kosár.”

Aláírva Pierre.

Levél alakban van írva, egy francia urnához, aki Briennében tölt be előkelő társadalmi szerepet. Pierre pedig Bergerac-ban lakik s az ottani államügyészségnek most egyik kinevezett tagja.

Szóval: egy francziás tárczával van dolgom. A franczia tárczák többnyire fölületesek, de mindig csillogók és mindig kedvesek.

„A kosár” is igen előkelő hangon kezdődik.

Pierre előadja, hogy kinevezték az államügyészséghez egészen fiatalon. Sorsa megállapodott. Tehetségének kifejtésére alkalmas tért kapott. Szép társadalmi állása van. Ilyen helyzetben minden egészséges agyu és egészséges vérü ember arra gondol, a mi a legtermészetesebb, arra vágyik, a mi a legédesebb, a mindenható, az örök szerelme, egy édes jó nőnek hitvesi szerelmére.

Pierre is erre gondolt.

Csak hogy vágyai előtt egy kötelességteljesítés feladata állott.

Vau neki egy édes, jó mamája, nem is mamája, hanem anyja. A Pierre mamája egy szegény paraszt asszony. Nagyon egyszerű. Fejében nincs több a rabló romantika meséinél és az inádság legközvetlenebb szavainál. Hanem a szive, az tele van szeretettel, az egyetlen gyermek, Pierre iránt való mélységes, rajongó szeretettel. Ez a Pierre, a ki még husz év előtt közös ruhában szaladozott a sáros tószélen a libák után; ez a Pierre, a ki most, mint egy valóságos, nemes ur fényes ruhában jár; ez a Pierre, ez az előkelő ur, az ő szeme fénye, az ő mindensége.

Es Pierre ezt a nagy szeretetet viszonozza. Minden nap meglátogatja és minden jóval elhalmozza a kis házban a kis anyókat, a ki bizony követelő és nem tudja belátni, hogy Pierre-re más kötelességet is ró társadalmi állása, mint hogy örökké mellette üljön.

Pierret mélységes gyermeki szeretete azonban legkevésbé sem akadályozta meg abban, hogy más szeretetre is gondoljon.

Ábrándozni kezdett egy kicsi, meleg fészekről, tündöklő arany pihékről, csillogóan fehér vállakról, ragyogó szemekről s amikor a képzelete teljes tüzzel rajzolta maga elé álomképet, fölmerült előtte, egy gyermekleány zsonge, üde alakja. Egy áhodros kis fejecske szőke fürtökkel, eleven kék szemekkel, mo-

melyek a bálba röpitették a melegen dobogó sziveket az „Arany Bika” portáléja alá.

Ebből kiszáll egy fiatal házaspár. A nőcske érdekesen lép a parkettre. Ah! Istenem, mikor még legutóljára itt volt, milyen változás!

Másikból előlbben először egy lány; előkötög a papa és elősápítzik a mama.

A rendezők várnak rájuk. A lányok azt hiszik: oh! ezek a fekete frakkos szárnyas angyalok viszik őket a menyországba! Azám!

En mint néző mentem föl minden mulatságba, de ott voltam minden bálon és volt alkalmam a párokat megfigyelni. Először egy fess asszony tűnt szemembe, aki úgy tánczolt hogy ha férfi vagyok: egy touréért életemet adom. Utána lépten nyomon egy fiatal hadnagy. Keresi az alkalmat a bemutatásra, mely végre sikerül.

A szép asszony szívesen tánczol a jó tánczos hadnagygyal, de talán nagyon is sokat tánczol vele — mert a hadnagy egész este nem mozdul, s hü lovagja marad a menyecskének. Hódításával büszkén távozik a nő. Söhajtozva a lovag.

De ni, ott egy szép leány füzi legszebb álmait egy ifju karján. Hivatalnok. Egről földtől beszél — csak a fizetéséről nem.

Amott meg egy özvegy megy karonfogva egy komoly férfival. Igen komolyak. Megállapodottan boldogok.

Igy láttam én az első bálon. Igy sétáltak a korzón.

Es, ime, amint a farsang utolsó elitebáljára tömegyek — Egek ura, mit látnak szemeim? A jó tánczos menyecske a komoly urral sétál, nem is ismerve a hadnagyot. A hadnagy a fiatal lánykával társalog. Az özvegynek a hivatalnok jutott.

Es mit hallok a farsang végén? A hadnagy, mint családostól szerelmes áttéti magát; a komoly ur eljegyezi az özvegyet. A hivatalnok a menyecskének udvarol reménytelenül.

Mindezeket pedig én azért mondok el, mert legsős bál alkalmával én fogadtam egy jó ismerősömmel, hogy akik oly meghittent sétálnak: egy pár lesz belőlük!

Elvesztettem a fogadást! Es megvallom mi volt a díja: egy csók.

Kérem ne gondoljanak rosszat! Az urammal fogadtam. Megadtam neki. Ez nyilvános nyugta akar lenni.

Egy bálozó menyecske.

A külvásártér elhelyezéséhez.

Debreczen, márczius 10.

Tekintélyes helyről kaptuk a következő sorokat:

„Sokan — úgy látszik — fogas kérdésnek látják, hol helyeztessék el jövőre a külső-vásár? Holott a kérdés — minden tontossága mellett is — nem okozhat nagy fejtörést, sem arra nincsen ok, hogy tulságos mértékben aggódjunk miatta. — Mert igaz ugyan, hogy a honvéd lovas-kaszárnya jókora területet elfoglal a régi külvásártérből; ámde mégsem annyit, hogy az üresen maradó, még mindig tágas helyen el nem férne a mai viszonyok szerinti legsikerültebb országos vásár is. Hiszen a lovas kaszárnya részint az Elizium nevű városi vendéglő, részint a még roskadozó nehány kö- és deszka sátor helyére épül, — amely sátrakat kaszárnya építés nélkül is régen szét kellett volna hárítani. — Azok a kereskedők pedig, akik eddig azokban a sátrakban árultak, kényelmesen elférnek a tér tulsó oldalán, a kövezett és a régi kórház közötti térségben. A mai összeaszott vásárok többi része pedig a vásártéri állomás előtt, még a kórházon túl Miklós-utca felé nyúló területen helyezkedhetik el.

Némi feltöltéssel ez a terület elegendő is, alkalmas is lesz. A régi kórház épületei pedig legcélszerűbben arra volna felhasználhatók, hogy ajtókat vágasson rajtuk a városi vásárok idején ezeket a boltokat adja bérbe kereskedőknek. Más egyébre úgy is aligha használhatja tulajdonosa ezt az ócska, avult épületet.

Megvallom, hogy a jövő fejlődésére gondolva én sem lelkesülök valami nagyon a felett, hogy ennek a tagadhatatlanul hivatászerű térségnek a szívébe beleépítenek egy mékény nagy kaszárnyát. De megnyugtatom magamat nyomós financiai érvekkel, amelyek — meggyőződésem és tudomásom szerint — a városi hatóságot is befolyásolták volt ezen kérdés elbírálásánál: hová építsük a honvéd kaszárnyát?

Nem lehetett ugyanis figyelmen kívül hagyni azt a létező állapotot, hogy ugyanazon helyen, a városnak biztos ötvenezer forintot érő s eddig is kaszárnyának használt számos épülete van. A honvédség képviselői a tárgyalásoknál elfogadták azt a javaslatot, hogy ezek az épületek átalakításokkal beillesztessenek az új normál laktanya-csoportba.

Az építkezést tehát ez a körülmény az épületek értékének megfelelő összeggel olcsóbbá tette. De vegyük ezt az esetet, hogy nem ide épül a honvéd lovas laktanya, akkor következő számokkal kifejezhető eredmény áll elő: alkalmas terület hiányában valószínűleg kisajátítás vagy vásárlás útján telket kell szerezni; ez bele kerül 10 usque 20 ezer forintba; a raktárak számára egészen új épületeket kell előállítani; ennek költsége 40—50 ezer forint; és végül: a vásártéri laktanya épületek elvesztik értékük nagy részét, mintán az új laktanyák felépülése után azokat katonai főrő helyekül nem alkalmazzák, más célra pedig nehezen használhatók; ez az értékvesztés kitesz 30—40 ezer forintot.

Ime, 80—110 ezer forint, melyet — azt hiszem, mindenki elősmeri — nem lehetett csak úgy az ablakon kidobni. — A tanács pedig megmentette a városnak ezt a szép summájú pénzt és ezenkívül hagyott a külső vásárnak is helyet, elegendőt.

Napi hírek.

— A debreczeni ev. ref. felső leányiskola nyilvánossági joga. A debreczeni ev. ref. egyház által fenntartott s a tiszántuli egyházkerület s Debreczen város közönsége által hathatósan támogatott felső leányiskolának Gróf Csáky közoktatásügyi miniszter a nyilvánossági jogot megadta, a tiszántuli ev. ref. egyházkerület püspökéhez intézett következő leiratával: Hajdumegye kir. tautfelügyelője és kiküldött biztosom jelentései alapján a debreczeni ev. ref. egyház által fenntartott leány nevelő intézet felső osztályait fejlődésben levő első rendű felsőbb leányiskolául elismerem s részére a nyilvánossági jogot egyelőre három évre oly feltétel mellett megadom, hogy a fenntartó egyház jövő tanévtől kezdve az V. és VI. osztályt fokozatosan nyissa meg az iskolát az 1887 év július hó 7-én 28999 sz. a. kelt rendelettel kiadott felsőbb leányiskolai szervezet értelmében kellő számú és képesítésű tanárokkal a szakai aránynak megfelelően lássa el, a szükségesszerszereket kellő mértékben szerezzze meg s ezek elhelyezéséről, fenntartásáról és

solygó piros ajkakkal s olyan ragyogó fogorokkal, amelyek ritkaság számba mennek.

A zsonge gyermek — leánya a Brienne-beli nagyságos asszonynak, akinél Pierre még 15 éves korában nevelő s akihez most levelet ír. E levélben adja elő a kis Pierre aki immáron az államügyészség tagja, hogy a zsonge gyermek-leányból főségesen virágzó nagy leány lett, akinek látására az ő diákkori szerelme a férfui szerelem teljében kel. Most hát ime, megkéri a leány kezét.

Ezeket írja a levél, amelyhez egy kis függelék van csatolva.

A Pierre további sorsa van megírva benne.

A kis Pierre el akarta küldeni ezt a levelet a Brienne-beli nagyságos asszonynak, de úgy látszik, nem merete.

Fogta tehát s elküldte a szerkesztőségünk: közölje az a tárczarovatban. A nagyságos asszony el fogja olvasni, mert szinte habzsolja a francia történeteket, annyira zzerati. Ha elolvassa: látni fogja, milyen tiszta, mély szerelem, mekkora becsület, őszinte rokonszenvtől dagad a Pierre szíve, mikor a szép leányra gondol. Kétségtelen, hogy meg lesz hatva s nem utasítja vissza.

Bizonyos forró gyönyörűséget érez a szívében, amint az akta-csomagok felé hajolva, arra gondol, hogy a szép leányt oltárhoz vezeti.

Es a nagyfoku büszkeség öntudata dobogtatja meg kebelét, mikor élete eddigi folyásán végig tekint s látja magát a tószélen szaladozni és látja magát előkelő állásban boldog férjeül egy szépséges uri asszonynak.

Azt hiszi ilyenkor: eléri életcéljait lázálmaikat, s ábrándjainak dus mélyeit.

Es azt hiszi: győző szenvedések, dicstelen elpusztulás vár rá, ha tündérszép átomképei szerte foszlanak; szíve hasad meg fájdalomában, ha el kell szakadnia, alacsony születése miatt, szerelmétől.

Reménykedő, dobogó szívvvel várja tudvősségét a választól.

Hanem, amint elsétál a külvárosi alacsony házacskába, az anyókához, az ő édes anyjához: s amikor arra gondol, milyen helyzetbe jut ez az öreg, igen-igen egyszerű asszony az ő finom modern uri hitvesének selyemmel bélelt, fényes szalonjában; amikor erre gondol: fölszakad a szíve, az édes érzés csöndesen áthajlik egy nehéz, bus fájdalomba s többé nincs tisztában magával.

Istenem, ha anyja, akinek ő szemefénye kényel: etlenül érezné magát, vagy nevétségessé válnék az új korbán; égető szemrehányásokat kellene tennie magának, azért öröm helyett fájdalmakat okozott neki.

Es ha hitvese derűs, tiszta szemébe könyeket csalna, mosolygó szép ajkait sirásra fakasztaná az anyóka érdes modoru, valogatlan, követelő szavai; akkor, akkor meg kellene itélnie magát, mint egy nagy tü

nőt, azért a gyöngéd virágot, fényes, derűkőből a méltatlan szenvedések és csalódások elé harczolta.

Akaratlanul, nehéz nyomással torlódtott föl lelkében a metsző alternativa: ha szíve forró vágyának engedve, hitvesévé teszi a leányt, gyönyör vár rá, életcélját éri el; ha pedig anyjára, gyermeki kötelességeire gondol, egy elhibázott családi élet kétségei elé kerül.

A szegény kis Pierrenek tüzel a fejé kinos érzettől szorul el a szíve, az alternatíván eltöpreng; s bizony, bizony fél hogy szerelme meghallgatásra talál, fél, hogy utólrá a vágyott tudvősség.

Bizonyos, ha női irással levelet kap, nem meri majd felbontani.

*

Kis Pierre, te érzékeny szíved, derék fiu vagy. Tsz is az valamit, hogy nem selyem bölcsőben ringattak. Megesinítad sorsodat. Büszke lehetsz rá. Légy bátor és küld el azt a levelet a te egyenes lelkednek egyszerű nyilatkozataival. Es ne félj az alternatívától. Jobb helye van ilyen levélnek a szép leány tündérujjacskáiban, mint a betűszedő szurtos körmei között.

Ez legyen neked a szerkesztői üzenet.
Közpé.

gyarapításáról kellő képen gondoskodják. A három év eltelte után az iskolát biztosanmal újabb meg fogom vizsgáltatni s a vizsgálat eredményéhez képest a nyilvánossági jogot véglegesen megadni. Erről van szerencsém Czimedet múlt évi szeptember hó 12-én 1694. sz. a. kelt becses felterjesztésére vonatkozva; a nélkülözhető közlemények csatolása mellett, további szives intézkedés végett oly megjegyzéssel értesíteni, miszerint megelégedéssel értesültem amaz áldozatokról, melyeket az egyház ezen iskola érdekében hoz s a melyek alapján biztosan remélhető, hogy ezen iskola rövid időn az ország egyik legszebb felsőbb leányiskolájává fog kifejlődni. Grf. Csáky.

— **Biharmegye közpörházának új igazgató** orvosa ifj. dr. Fráter Imre a debreczeni szabadelvű párt elnökének Fráter Imrénének fia, tegnap foglalta el állását. — Az átvétel ünnepélyesen ment végbe. — Az átvételi aktus reggel 8 órakor vette kezdetét, a segédorvosok szobájába akkor gyűltek egybe dr. Kiss Ferenc megyei főorvos, Papp János megyei t. főjegyző, dr. Kazay Kálmán, dr. Bartha János, dr. Molnár István, dr. Goldstein Sándor, dr. Nemes Áron orvosok, Baranyi András m. aljegyző és a gondnoksági és iroda személyzet. — Pap János szólt föl először, kijelentvén, — hogy a kórházat ma ünnepélyesen átadják az új főorvosnak, kit az intézmény élén mindenki örömmel üdvözöl. — Utánna Fráter Imre igazgató hosszasan beszélt. Hangsúlyozta azt, hogy teljes igyekezetét annak fogja szentelni, hogy Biharmegye közpörházát az előkelő hason intézetek sorába emelje. Am a feladat teljesítése csak úgy lehető, hogy célja elérésében őt a kórházi személyzet: kártársai és a gondnokság is támogatni fogja teljes buzgalomával. Ha őszinte egyetértésben működnek: akkor a siker nem maradhat el. — Dr. Bartha esetelte a kórházi orvosok és a személyzet örömet, hogy a kórház élén oly kiváló szakértőt üdvözölhetnek, minő dr. Fráter, akinek ambíciója, garantiája az elérendő legszebb eredményeknek, mihez társai lelkes támogatását ígerte. — Az ünnepélyes jelenet után az átadás hivatalos része következett, a leltározással, ami több napig fog tartani.

— **Bolla tábornokot elveszítjük!** A népszerű Bolla Kálmán tábornokot, a kit minden kulturális ünnepélyünkön és multságainkon ott láttunk, el fogja veszíteni Debreczen, amennyiben a tábornok áthelyeztetett Szegedre. Bolla tábornoknak nagy része van abban, hogy a polgárság és katonaság között páratlan jó viszony áll fenn Debreczenben. De mert a tábornok áthelyezése quasi előléptetégratulálunk hozzá, ha elveszítjük is őt. A tábornok áthelyezését a nagy katonai változások tették szükségessé. Ugyanis a bécsi hadtest parancsnok Schönfeld báró tábornok nagy nyugalomba vonul és helyébe a VII. hadtest parancsnoka Waldstädten János báró tábornok neveztetik ki. A VII. hadtest parancsnoka Paczor Kálmán altábornagy lesz, a ki a szegedi II. kerületi honvédség parancsnoka. Ezt a parancsnokságot fogja elfoglalni Szegeden Bolla Kálmán tábornok, dandárparancsnok.

— **A városháza kibővítése.** A városi tanács tegnap délután rendkívüli ülésen ismét a városháza hivatali szobái számának és elhelyezésének megállapításával foglalkozott, beható tanácskozás alá vévén Bészler Lajos tanácsnoknak idevonatkozó jelentését.

— **Berger Henriket a mészalkai takarékpénztár e napokban elnökévé választotta** meg, miután az előbbi elnök Br. Perényi Péter előre haladott kora miatt ez állásáról lemondott. A megítéltől bizalom mindenestire oly férfit ért ezuttal, aki erre közgazda-

sági szakismeretével s egyéb érdemeivel nagyon rászolgált.

— **A kölcsönös segélyző egyesület igazgató** sága, tekintettel az új tagok nagy számára elhatározta, hogy ezentúl szombaton délelőtt 9—11-ig is fogad el hetibefizetéseket. Ezek után tehát befizetni lehet kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken délután 3—5-ig szombaton d. e. 9—11-ig és d. u. 3—4-ig. A szombati nap kellemetlen munkatorlodásának elkerülése végett ajánlatos a befizetéseket a hét első napján teljesíteni.

— **Az építkező ref. egyház.** A debreczeni ev. ref. egyház építkező bizottsága tegnap d. u. ülést tartott; megállapodásra azonban hosszasan tanácskozás után sem juthatott s így az ülés eredménytelenül végződött. Az egyház jelzálogi biztosíték mellett ki nem adható tőkét akarja házépítésbe fektetve kamatoztatni. Az egyháznak olyan telke, amelyre jövedelmező bérházat lehet építtetni; van több is, Széchenyi- és Hatvan-utca elején 1—1, az egyháztérren pedig három. Tegnap vita tárgyát képezte az is, nem-e legjobb volna a püspöki lakás a roktelkén, a város egyik legszebb fekvésű pontján, díszes emeletes házat építtetni, a földszinten boltokkal, az emeleten vagy bérházakkal, vagy lelkesi- és püspöki lakással. Előbbi esetben a nagytemplom tulsó oldalán lévő két telken építtetnék új parochia. De hát, mint már említettük e kérdés eldöntetlen maradt; felette újabb ülés mond jegyzőkönyvbe foglalandó véleményt. A Czegléd-utcai parochia építése tárgyában a vasárnapi presbiteri gyűlés fog határozni. — A parochiát valószínűleg a Czegléd-Nap-utca sarkán építik.

— **Mándoky Béla** a debreczeni színház nyugalmazott tagja a n. váradi nyomdász hangversnyen egy monológot s Heine „Kewlári bucsu-“ját fogja előadni.

— **A debreczeni orvos-gyógyszerész-egyesület** t. hó 12-én délután 5 órakor az egyesület-helyiségében havi ülést tart. Tárgyak: a a diptéria vita folytatása.

— **A jelmezbiál iránt városszerte nagy** az érdeklődés. Készülnek a szebbnél szebb jelmezek s gyűjtik a kedvet a multságokhoz mindenfelé. A multság: előreláthatólag a legsikerültebb böjti multságok ígérkezik.

— **Milyen időt várhatunk?** Egy délnyugati depresszió a földközi tenger, egy délkeleti pedig a Fekete tenger vidékén okoz nagyobb esőzést, míg Európa északkeleti része a maximum tartózkodási helye, egészen száraz. Az idő Közép és Dél-Európában szokatlan hideg. Hazánk keleti részéből jelentenek még havazást, egyébként az idő szárazra és borultra fordult, éjjel erős fagyok voltak. Nagyobbodó felhőzettel egyelőre még hideg idő, később azonban emelkedő hőmérséklet várható.

— **A vöröskereszt egyesület** Debreczen városi és hajdumegyei választmányai felhívást kaptak a vöröskereszt egyesület igazgatóságától, az iránt, hogy adományokat gyűjtsenek a felvidéki inségesek javára, esetleg multságot, hangversnyt rendezzenek ugyanezen emberbaráti célra. Együttal meghatalmazást is kaptak, hogy folyó évi bevételükből a központon illető részt az inségesek javára fordítsák.

— **Csanády Sándor az udvari ebéden.** Az az, hogy az öreg kurucz dehogyan volt az udvari ebéden, legalább testileg sem. Csak a neve szerepelt ott. A dolog úgy történt, hogy a tegnapi udvari ebéden, melyre több notabilitás, kuriai bírák, főrendek képviselők, voltak hivatalosak, a király szoros kíséretéhez tartozó két udvari ur a magyar képviselőházi eseményekről beszélgetett. Persze német nyelven. E közben az egyik így szólt:

— Ki is volt az az ur, a ki először nem akarta elfogadni a kore nőki méltóságot?

— Der alte Madarász — felelt a másik osztrák ur

— Nem Madarász, de egy másik.

S egy percig találgatták a nevet, míg végre segítségükre jött maga a király, közbeszólván:

— Nicht der Madarász... der alte Csanády war's.

A jelen volt magyarokra Csanády neve olyan hatással volt, mint mikor Banquo szelme jelent meg azon a másik udvari ebéden Fejcsóvalva suttogták:

— Hm, szerint a király mindenről tud, a mi a Házban történik... még a boldonságainkról is.

— **A repczvetések a debreczeni határon** mint ért-sülünk olyan rosszul telettek, hogy mind elfagytak s repczét az idén nem fognak aratni. Bizony ez szomorú hír.

— **Traji-komikus.** Egy komikus utazott tegnap Máramaros-Sziget felől Debreczenen át. A komikus ur, hogy, hogy nem, a kupában összeveszett egy dávával s a debreczeni állomáson olyan vehemens erővel tört ki közöttük a veszekedés, hogy a rendőrség a komikus urat kiszállította a vonatból és behozta a III. kerületi kavitanysághoz, a hol kihágásért megbüntették. A büntetés lefizetése után a komikus tovább zónázott, de most már mint a aki komikus.

— **A debreczeni kereskedelmi akadémián** fennálló esti tanfolyam szabályzatát a miniszter módosításokkal jóvábagyta.

— **Révész Balint diákoskodása** ezimű, tegnapi újdonságunkra vonatkozólag ma az első (a „Föv. Lapok“ban közölt) cikk írója a következő sorokat küldt hozzánk: Senkit sem hatalmaztam fel annak kijelentésére, hogy az említett cikk írója e helyreigazítás sal szemben is fentartja állítását. Az egész cikkekcske lényegére nézve különben is szörnyen mellékes dolog, hogy (pen Révész B. volt e szolgál tanuló vagy nem? Ha volt: bizonyosan büszke volt rá — püspök korában. Ha nem: csak sajnálhatta, hogy még alacsonyabbról nem kezdte az emelkedést. A közbecsesség kedvéért mondjuk hogy nem volt, így az érdekes „helyre igazító“ ur legyen szives odaképzelní egy másik olyan püspökünk nevét, a ki volt.

— **A debreczeni kölcsön segélyző egyesületbe,** Dömsödy Imre városi adókövetőt könyvvezetővé választották, Tikos József mellé. A munka erő szaporítást a forgalom nagy mértékű növekedése tette szükségessé.

— **Egy havi gázfogyasztás.** Debreczen város márczius havában utcazón és köztereken 1318-72, termekben irodákban 277 02, börtönök folyosóin 39-78, könnynyomdában 25-38, kbm. összesen 1660-90 frt áru légszeszt fogyasztott el.

— **Sikerült műtetet vitt véghez Szalay Béla,** a Debreczenben most letelepült tehetséges fiatal orvos, a ki Andrásy Gyula gróf háziorvosa is volt. Egy lakatos legényt az a baleset érte, hogy munka közben nagy erővel a szemébe pattant egy rézszilánk. A legény arcát azonnal előntötte a vér s úgy átszott, hogy vége a félszemének. Azon véresen berohant a Czegléd-utcai Patay-házba hol Szalay Béla lakik s a fiatal orvos olyan szerencsésen vette ki a szeméből a veszedelmes szilánkot, hogy a szem-n esett sérülés gondos orvosi ápolás után most már begyógyult s a legény éppen úgy használhatja szemét, mint a baleset előtt.

— **A zsidó ünnepek és az iskolák.** A közoktatási-ügyi miniszter a zsidó gyermekek iskolába járására vonatkozólag a következő rendeletet adta ki. Azok az izraelita vallású gyermekek, akik más felekezeti elemi iskolába járnak, a következő zsidó ünnepnapokon maradhatnak ki az iskolából: a zsidó újév mindkét napján, a hosszú napon, sátoros ünnep első, második, hetedik és nyolcadik napjának délelőttjén, végül pünköst mindkét napján. Ha az izraelita vallású gyermekek ezeken az ünnepeken mégis iskolába mennek, az írásra, rajzolásra és számolásra nem kényszeríthetők. A szombati napon való iskolalátogatás alól nem lehet őket felmenteni, de az írás, rajzolás és számolás elengedhető nekik, ha szüleik, vagy gyámjuk ezt a kívánságukat az iskolaszéknek bejelentik. A polgári iskolákban csak azok részesülhetnek ily fölmentésben, akik a rabinusi pályára készülnek, a szombati iskolalátogatás azonban ezekre nézve is kötelező.

— **Márczius 15-ike.** A kereskedő ifjak önképző egylete márczius 15-ikén emlékünnepepélyt rendez, melyen a dalárda is közreműködik a márcziusi napok emlékét dr. Szánthó Sámuel fogja méltatni.

— **Gyűjtés külföldi tanulmányutra.** Erdélyes vendég van most szállva a „Fehérló“-hoz címzett szállóban. egy csinos, kedves arczu fiatal leány, aki fényes czilindert és reverendát visel. Simli Mariska ez, a tudományszomjáról ismert „tanárkisasszony“. Simli Mariska érettségét tett, budapesti egyetemen négy évig hallgatta a bölcsészeti tudományokat és ilyen előképzettség után az oxfordi protestáns egyetemre készül, hogy ott a világirodalmat és összehasonlító theológiát világhírű tudósoktól hallgassa. Az előbb gazdag, de utóbb tönkrement uri családból való kisasszony országos gyűjtés által igyekszik beszerézni ehhez a pénzt. Ily czélból kereste föl Debreczent is, s ma tisztelgett Simonffy Imre polgármesternél, Rásó Gyula alispánnal, fölfegyverkezve egy csomó kitűnő bizonyítvánnyal és ajánló levelekkel. A rendőrfőkapitányi helyettes engedélyt is adott neki, hogy öt napig városunkban gyűjthessen.

— **Ábrahám és Sára.** Bosnyákország Sanskinost kerületének egyik községében ismétlődött a bibliai csodás eset. Ristónak hívják a nyolczvan éves aggastyánt, akinek élete alkonyát fölvidította édes kedves felesége aki gyönyörűséges flugyermekkel ajándékozta meg a férjét. A Ristó felesége, igaz még nincs 80 éves, csak 79 mult az őszön. A férjével 60 évig élt boldogul, de áldatlan házasságban. Az öreg Ristó úgy megörült az isten áldásának, hogy hét erszágra szóló keresztelőt csapott. Az újszülöttet, aki ép egészséges, Jovan névre keresztelték.

— **Bizalmasan.** Tegnap érdekes affért intézett el egyik r. kapitányság. Egy csodálatosan sovány és háromnegyedrészen kopasz férfit vádolt egy alacsony hölgy és egy másik alacsony hölgy az előbbi hölgynek meghitt szivtitoknok. A vád szörnyű és így hangzik:

— Ez az ember, (az egyik hölgy rámutat a kopasz urra) utamat állja egy utczasaroknál rám kiált: No, Záli, hogy megy a sorod? Megragadott s húzott maga után. Nem mertem sikoltani, tetszik tudni félek a kravalltól. Halkan szóltam: Ne szorítson, ön összetéveszt másvalakivel, nekem férjem és három becsületös sógorom van... Csak azért sem engedett, hanem megcsókolt.

A hölgy oda törülte a zsebkezdőjét a szeméhez.

A vádlott mentogatózott:

— Esküszöm, tévedtem, nem is lehet másként, hiszen nacscsád korában nem csókolják már magát Vénust sem.

Szétmorzsoló tekintet és egy sziszzenés:

Ön téved, vagy hazudik, mert nem tudja.

Arczát elöntötte a pirosság, mert e „pontnál“ olyan nagyon gyöngének érezte magát az asszonyság. Annál inkább örvendett annak a fényes elágtételnek, amint a kapitány szolgálatott, mert a gorombaságért szigoruan, csaknem súlyosan megbüntette a háromnegyedrészen kopasz férfit.

Simli Mariska.

— Interview a „papkisasszonynál.“ —

Városszerte feltűnést keltett egy saját-szerű kis pap, akiről lelátszik, hogy nem férfi. Ez Simli Mariska, a tudós kisasszony.

Egy sajtáságos lény, a ki eltévesztette a születését, mert fiúnak kellett volna születnie. Semmi leányos nincs rajta, csinos, rokonszenves arczát és a haját kivéve. Már

abban is elűtött a nőktől, hogy nincs más dicsvágya, mint a tudomány szomj. Ennek élt eddig is, ennek él ezután is.

Nagyon vagyonosok voltak a szülői Székesfehérvárott s ennek daczára a leány csupán a tudományoknak élt, a nélkül, hogy valaha abból akart volna megélni. Már 16 esztendő korában érettségi bizonyítványt ohajtott magának szerezni, de ezt Magyarországon nem akarták neki megengedni e lvböl. A leány nem csüggedt el: letette az érettségit Grácban s onnan boldogult Tre fort miniszter kegyelméből felvették a budapesti egyetemre, a hol bölcsészetet, theológiát és keleti nyelveket tanult.

Természetes, hogy egyetemi „pajtásai“ közö nem mehetett női ruhában, mert abból csupa jux és pikánteria sült volna ki. Ugy eszelte hát ki a dolgot, hogy a bibliai zsidónők ruházatából leszarmazott kispapi reverendát öltötte fel, mely egyrészt tiszteletet szerzett neki a pajtásoknak, másrészt meg a „legkényelmesebb“ volt neki, a mint mondja.

Ezért a ruháért sok baja volt az egyházi hatóságokkal, kik a papi öltönyt profanizálva látták. Azonban a tudós kisasszony annyira meg tudta védeni ellenökben a ruháját és a jogát, hogy aztán békét hagytak neki. Hogy így a „férfiságba“ beleélhesse magát, igen sok küzdelmébe került Simli Mariskának még gazdag korában is, mert egyszerű juxnak, külözködésnek tartották a dolgát és eleget haragudtak érte.

A szülői, különösen atyja, rajongott a leányért és teljesen megértette annak tudományszomját, egyedüli szenvedélyét és mindenben igyekezett sajtászerű tudományos passzióját elősegíteni nemcsak, hanem arra is nagyban törekedett, hogy minél gazdagabbá legyen, hogy a nőemancipáció e tudományos apostolának nagy s a társadalmi felfogásokkal majdnem mindig összeütőkző munkájában hathatósan segíthessen.

Azonban a spekuláció rosszul ütött ki. Nemcsak hogy nem lett gazdagabb, de minden vagyona utána ment a spekulációnak, mire aztán kétségbeesésében föbe lötte magát, itt hagyván a földön tudományos leányát minden vagyona nélkül.

Az emberek azt mondták erre: „No most már vége a külözködésnek, a kisasszony letehet a „bolondságairól.“

Azonban a kisasszony nem hagyta magát elsepertetni a sors áradata által, sőt most már megélehet és iforrásnak akarta használni megszerzett nagy tudományát. Ez a leány emberfeletti munkát végzett. Volt egyszerre preczeptora bukkott tanulóknak, ügyvédsegéd, hírlapíró és egyetemi diák három szakban és mégis kitűnően kollokvált mindenből.

Midőn azonban már a tanári diplomát kellett volna megkapnia, azt mondta a miniszter, hogy nem lehet és ismét csak e lvböl nem lehet mert Magyarországon tekintetben nem állhat az újítók közé s az bizonyos, hogy ha egynek megengedik azt a diploma szerzést, a leányok seregétől özönlenek majd a tanári pályára és ugyan mit tudna velők csinálni a miniszter?

Simli Mariskának nem volt mást mit tennie, mint kimenni külföldre, különösen Angliába. Először is mert kitűnően bírja az angol nyelvet, másodsor mert az ő természete és sajtáságai legjobban megegyeznek ez ország szokásával, harmadsor mert itt kaphat állást leghamarabb.

Csak hogy ehhez pénz kell, mert az oxfordi egyetemen nem adnak két évig stipendiumot még olyan kitűnő tanulóknak sem, mint Simli Mariska és két év után is csak akkor adnak, ha felveszi az anglikán vallást. Azt a négy évet, a mit a mi egyetemünkön töltött ott semmibe sem veszik, ott külön hét esztendő t kell eltöltenie az egyetemen s ott akkor aztán bizonyosan lesz belőle „rider“ (felolvasó) a mi igen kényelmes és szép állás, csak hogy hét évi hallgatás kell ahhoz, hogy ott az ember olvasni tudjon.

— Hét esztendeig szolgálni miut Já-kóbnak, mondá ő.

— Ráchel nékül — mondám én, mire a papos kisasszony elmosolyodott s azt mondta, hogy neki egyedüli Ráchelje a tudomány.

Erre kéreget pénzt a „papos kisasszony“, a kit e ruhájáért nem lehet katholikusként tartani, mert ha eddig katolikus iskolákban végzett is, most a felsőbb iskolákban a protestáneosknál lesz, mert hisz az összehasonlító theologus — amilyen kisasszony — nincsen dogmákhoz kötve s a keleti nyelvekre nézve pedig mindegy, akármilyen vallással tanuljuk azt.

Sajtászerű ennek az értelmes kisasszonynak az előadása, a ki egy kétköteles regényt — a saját élettörténetét — el tud mondani dióhéjban az újságíróknak úgy, hogy még sem felejt ki semmit. Sajtászerű egy olyan kisasszony, a ki 24 éves korában is elmondhatja magáról, hogy bár mindig csinos férfiak között forgott, de a szívs soha meg se dobbant senkiért, mert ő a „nemi külökséget“ levette s pusztán a tudományozomj és a pálya vezeteti őt az élet utain.

Ent roppant gyors és mégis nagyon értelmes és mély tudományra valló előadásából a lelkébeláttam és teljesen megértettem őt, aki ez „írás“ után szintén megértette és rokonszenvez vele: az adakozzék a számára a rendőrség által hordozott gyűjtőveken, különösen a hölgyek, a kik egyenjogusításuk sokat szenvedett és küzdött apostolatát láthatják ebben a „fiu-leány“-ban.

From our own.

Vegyes hírek.

* **Öngyilkos, mert — „Untauglich“.** Nagyon sokszor volt már arra eset, hogy valaki öngyilkosságot követet el, mert besorozták. A katonai körök ellenben bizonyára büszkén fognak rámutatni arra az esetre, a mely Dunaföldváron történt. — Ugyanis Bodor János, a város legnagyobb parasztleánye azért végezte ki magát, mert nem vált be katonának! Tudj Isten micsoda testi fogyatkozást fedezhettek fel a szep természetére arczára hiu legényben, hogy „Untauglichnak“ kellett nyilvánítani. Bármilyen az ok, a fiu hiusága halálos sebett kapott s bánatában felakasztotta magát. Nem viselhetet talán el, — hogy neki is „azt“ énekelhessék a földvári lányok, hogy: Verd meg Isten a gözkoosi kerekét, Mert elvitte a legények elejét. Mindenesetre ritkaság monarchiánkban, hogy valakit a katonáskodás utáni reménytelen szerelem hajjt öngyilkosságra!

* **Az ezred festője.** A szegedi gőzfürdő terveinek elbirálásánál egy tetszős minta nyerte el a díjat. Mindenki budapesti építész művének tartotta s imo, két ifju szegedi ember nevét rejté a jelleges levél. Ez ifjak egyike naturalista festő és rajzoló, Zombori Lajos, ki jelenleg Kecskeméten szolgál mint huszárkáplár. Az ügyes naturalista valóságos kegyence a huszártiszteknek a Halasy ezredes és Zsitvay Béla alezredes, kik jókor felismerték tehetségét mindenkép módot nyujtanak neki arra, hogy magát a katonáskodás alatt is képezhesse. Mikor a tiszték megtudták, hogy Zombor éjjelenként fest és rajzol a tervken, ezredese két heti szabadságot adott neki. Az egész tisztikar segítette munkájában s mikor megtudták, hogy a pályamű díjat nyert, őszinte örömmel gratuláltak neki, ezredese pedig haza bocsátotta Szegedre.

* **Brutális tanár.** A mármaros szigeti lyceumban K. D. tanár egyik diákját — mivel pletykálgott — behívta szobájába két tanuval együtt, a kik előtt egy vastag bottal annyira elverte, hogy a gyerek egyik kezére béna lett. A nagy jajgatás kihallott a folyosóra s a diákok a kulcslyukon nézték a barbár tanár kegyetlenkedését.

* **Halálos kvárt-ász-béla.** A kártyázásban az a legjobb, ha kvárt-ász-bélat kap a játékos, de most egészen mást bizonyit egy

eset. Sid, krassó-zörénymegyei községből írják, Novakovics Gábor 61 éves nyug. járásbíró kártyajáték közben bosszankodott a rossz kártyák miatt. Egyszerre kiderült arca, mert kvárt-ász-bélára vette föl a játszmat, örömben felkaczagott, aztán maga elé bámult hátranyitott és meghalt. Az előhívott orvos szerint szívezhéübés okozta a halált.

Irodalom.

Vörösmarty költeményei Párisban. Páris előkelő szalonjaiban egy idő óta szívesen szavalják Vörösmarty több költeményét. Különösen nagy tetszést arat az „Ábránd“ és a „Liszt Ferenczhez“ írt óda, a költemények fordítója Bertha Sándor, ki a magyar zenén kívül most már a költészet meghonosításán is fáradozik Párisban, Bertha Sándor több Vörösmarty fordítása prózában, nevezetesen az „Ábránd“, „Liszthez“, „Hedvig“, „A menyasszony“, „Szép Ilonka“ és a „Szózat“, valamint több epigramm, a Duboc-féle „Progress artistique et litteraire“ben is megjelentek. Az „Ábránd“ annyira megtetszett Sully Prudhomme-nak, hogy kijelentette, hogy Bertha prózáját legközelebb versbe foglalja.

A Hét legújabb száma dr. Kautz Gyula, az új bank kormányzó arcképét hozza. A füzet tartalma is igen érdekes, vonzó, eleven. A lap félévre 5 frt, kiadóhivatal Erzsébetkörút 6 sz.

A „Szt. Erzsébet legendája“ Berlinben. Neumann Angelo, prágai opera-társaságával, az idei nyáron is előadásokat készül rendezni a berlini Lessing színházban. Tavaly a „Parasztbeccsület“-tel és a „Babatündér“-rel ért el ott nagy sikereket. Az idén Liszt Ferenc oratoriumát is be készül mutatni mint színpadi művet. E nagyszerű művet a külföld jobban tudja méltányolni, mint mi magunk.

Fekete Madonna a czime ama regénynek, melyet Buday Sándorné írt és mely a „Képes Csalládilapok“ kiadásában jelent meg. A regény a nápolyi halászlétől van merítve. A regény mely a „Képes Csalládilapok“ szókáso-díszes kiállításában jelent meg, bármely könyvkereskedésben és a Képes Csalládilapok kiadóhivatalában, Budapest V. Nagy korona utca 20 sz. 1 frtért kapható.

Csoór Gazi szegedi hírlapíró, a vidéki zsurnaliszták egyik jeles humoristája, „Az én falum“ czimvel kötetet ad ki, mely tíz ivretrjed s vig elbeszéléseket tartalmaz. Április 1-én jelenik meg a könyv csinos kiállításban s egy példány ára 1 frt.

Uj zenemű! Dr. Komlód Gyula a hírneves és igen elterjedt „Soh se halunk meg“ czimű csárdás (ára 1 frt) szerzőjének egy újabb műve jelent meg a „Hírlapíró“ csárdás melynek ára 70 kr. Kapható Táborosky Nándor nemzeti zeneműkereskedésében, Bpest Váci utca 30-ik szám alatt.

OSARNOK.

Korán átadott üdvözet.

(Egy szép asszony kalmrja.)

Egy édes-bus olasz dal melódiája hangzott a fülemben napok óta. Valahányszor megjött az akkordja, mindig végig dudoltam belőle egy-egy versszakot. De azért nem hagyott el. Szinte mozolyog az ember rajta mintha akart volna valamit ez a dalocska. Hiába mondtam minden más versszak után neki, hogy dalocska most aztán szállj, röpj!

el és hagyj engem nyugton, megis mind a fülemben csengett. Nem akart sehogyse magamra hagyni. Pedig sokszor szerettem, ha egészen magamra maradok a legközelebb gondolataimmal, amikor aztán nyakamba veszem a csöndes, néptelen aradáci utat s neki vágok a németvégsornak is egészen a végére . . .

Az én legédesebb kísérőm, láthatatlan és mégis sokat beszélő kis árnyam van ilyenkor velem. Egy csöppnyi kislány, vérem, szívem egyedüli szeretetének tárgya, aki oda mossa a gráci Schlosberg alján őri a mi kétünk közös sírját, amiből a mi elhagyatottságunk bánatos emléke tör fel és a határon át, rónákon végig imbolyog egész ide a Bánátiig, hogy emlékeztessen engem folyton arra a multra, melyből a mi kis fészünk pusztulásának története, emléke int felém . . .

De ime ez a sajtáságos dal újra kísért. Akar ez valamit eszembe jutatni, és amíg meg nem érteti velem, addig nem hagy el?

Most meg az a két sovargó verssor zendül felém:

„Venita la parczetta mia!
Santa Lucia!“

Talán valami olaszországi emlék vagy történet remiszczencziája ez, a mit hallotam vagy olvastam valahol? Ugy kell lenni. Látsuk csak . . .

Es amint töprengve bandukoltam tovább hirtelen elmosolyodtam. Egy bolondos adomaszerű dolog jutott eszembe, a mi esakugyan Olaszországból vette magát. Es sajtáságos, a kis dalocska esakugyan elszállt, elröpült, elhagyott. Hogy azért e, mert ezéjárt érte, vagy pedig mert a dolog a mit eszembe hozott, ujságával, egészen elfoglalt, bajos megmondani.

Azt hiszem könnyebb lesz itélni, ha elmondom a szép asszony olaszországi kalandját, a mit a dalocska juttatott eszembe hosszú évek múltán először.

Tehát, az a szép asszony, először is nagyon szép volt. Másodszor husz éves korában már özvegy volt. Es harmadszor kijelentette, hogy többet soha nem megy férjhez. Egész életét utazással töltötte, mert a férje nagyon gyöngéden egy pár százezer forintot hagyott neki. (Talán ezért nem akart férjhez menni, azt hiva, hogy mindenki a pénzéért köze-edik hozzá.) Kolozsvárt, ahol ez a különös szép asszony lakott, híres czukrász volt az olasz Stámpa. Ebhez a Stámpához állított be egy nyári délután a külömben szép, sugár alakú, vállas szöke asszony, és a mint a fagyaltot tüntette el cseresnyepiros ajkai között, odaszólt Stámpához:

— Mit izen maga Stámpa Olaszországba.

Stámpa nyájasan mosolygott.

— A nagyságos asszony Olaszországba megy?

— Igen. Ott kezdem,

— Máltóztatik nápolyba is menni?

— Hogyne!

— A Nagyságos asszony nagyon kegyes lesz, ha Nápolyban a „Kék rózához“ czimzett czukrászdában a tulajdonos Stámpának átadja üzenetemet.

— Nagyon szívesen, kedves Stámpa!

Képeze hetni a derék nápolyi Stámpa örömet, midőn a kolozsvári szép asszony azt mondta neki: „Tiszte! Stámpa Kolozsvárról!“

Majd belefutasztották a szép asszonyt a különböző fagylat, csokorka és sütemény garmadába, aussyira kiálgtatták.

Mikor aztán a szép asszony indulóban volt, a nápolyi Stámpa mélyen meghajolt előtte és szólt:

— Nagyságos asszonyom, (persze olaszul nem így hangzott,) legyen olyan kegyes és mondja meg a rokonnak oda lent, hogy „Tiszte! Stámpa Nápolyból.“

— Szívesen, kedves Stámpa!

Es a különös szép asszony utazott tovább, csaknem egy évnél. Haza jövet egy kisse megpihent Kolozsvárt, majd újra foly-

tatta ezáltalán utját, kerítve mind n fertit és es sziate titkolva szépségét mindenki elől.

A másik év nyarán ujra utnak kelt, és öt évig haza se jött. Kiucse. Kolozsvárt már már azt hitték, hogy valami baj érte, mikor egyszer csak föltűnt a főtérén az ő soha nem látott egás alakja.

A hogy a Stámpa-féle czukrászda előtt elhaladt, hirtelen erős pir boritá el arcját. Erzébe jutott az olaszországi üzenet . . .

Bement a boltba, a hol a tulajdonos hajlongva fogadta.

— Kedves Stámpa, magának adósa vagyok egy üdvözzettel.

— Hogy méltóztatik parancsolni?

— Tiszte! a bátyja Nápolyból.

— Az lehetetlen, nagyságos asszonyom. Nekem nincs bátyám Nápolyban. — Lehetetlen!

— Lehetetlen? Hiszen engem a nápolyi czukrász Stámpa kért meg arra, hogy mondjam meg magának . . .

— Boesánatot kérek, nagyságos asszonyom, az a Stámpa — én voltam . . .

Törös Tivadar.

Nyilt-tér. *)

Nyilatkozat.

Alulírottak szemben a „Debreczen“ című lap folyó hó 8-án megjelent számában foglalt s bizonyára nem a szerkesztőtől eredő ö. t. czimű ujdonság azon rosszakaratu és cizelatos fellevesével, hogy mi a debreczeni önkéntes tüzoltó egyletbe csak azért akar-nánk belépni, hogy a legközelebbi közgyűlésen szavazhassunk; szemben azon mindnyájunkra nézve sértő kitételrel, hogy be u g r a t o t t a k vagyunk, határozottan kijelentjük ugy a magunk mint a beugratottaknak czimzett társaink nevében is, hogy nekünk a belépéssel esakugyan nincs más célunk mint az egylet valódi érdekeinek szolgálni. Avagy a kőmives és ács emberek közt, ha ugyan találunk iyet közöttünk, — nincs olyan kinek önálló meggyőződése lehetne? Bizonyára nem tanulunk önállóságot a konkoly hintóktól. Pá czát törni 80 au ember fölött, kiknek jó hírneve eddig nem szenvedett csorbát, még az a párt sincsen jogosítva, melynek értekezletén Publig Ernő elnökölt. A jövő fogja megmutatni azt, mennyiben igaz az ö. t. ujdonság; — a jövőbe pedig sem Publig Ernő ur, sem az értekezlet pártos tagjai, nem láthatnak csak a prófétát láthatott! A próféták közül pedig az utólsó Malakiás volt.

Debreczen 1892. Márt 9.

Pótor Elemér 3. th.

Bugyi János 4. th.

Keresztessy Károly 2 th.

Ujlaky Béla 3 th.

Dó-zegi Mihály 3 th.

Csutoros Albert 3 th.

Makai Elek 3 th.

Tóth László 3 th.

Nádudvary János 1 jh.

Sipos Károly 1 th.

Kovács Sándor 2 th.

Gáspár László 2 th.

Korpády Zoltán 1 jh.

Freystadt Sándor 8 o.

Jeblovsky József 7 o.

Hajdu János 7 o.

Czelder Zoltán 7 o.

Hajtor György 7 o.

Bagoly Béla 7 o.

Szabó János 3 th.

Könyves Tóth Sándor h. vá-árfelügyelő
Király Béla.
Paulai Viktor, joghallgató.
Nagy Kálmán, joghallgató.

*) E rovatban közléteért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Eladó vagy bérbeadó

Debreczenben a Hatvan-utcai kert elején a Tóczós kerti dülőben a gyepű alatt két nyilas szőlőskert pajtával. a Vargakertben pedig a Salétrom kaszárnyára néző dülőben egy nyilas veteményes és gyümölcsös kert örök áron eladó, vagy 1892. évre (nov. 1-ső napjáig) bérbe kiadó; értekezhetni iránta a tulajdonosnál **Konrád Gyula** kir. pénzügyi titkárral Nyi regyházán Kürt-utca 3. sz. a.

TAVASZI IDÉNYRE megérkeztek

nagyválasztékban: férfi és gyermek kalapok, női férfi és gyermek czipők, fiu, leány és gyermek öltönyök, ágysterítők, paplanok és juttafüggönyök kézi kosarak, fehér és színes férfi ingek gallérok, kézfők és nyakzendők, cretonok, chiffonok czérna és pamut vásznak, finom asztalneműek igen nagy választékban dus raktár folytán felette olcsó árban kaphatók

Schönberger Vilmosnál
Debreczen, városház épület.

Uj posztóraktár!

Tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy az egész országban oly nagy hírnévnek örvendő **BRASSÓI GYAPJUPOSZTÓKBÓL** a közelgő tavaszi idényre nagy választéku raktárt rendeztünk be azokat a valódi tiszta gyapju minőségben igen olcsón árusítjuk el. **Szabó Lajos fiai**

Debreczen, Rózsatér.
Mintákat kívánatra készséggel küldünk

Bécs. 1873. Erdemérem Budapest. 1885. Nagy díszokl. Eszék. 1889. Díszoklevél. Zágráb 1891. Nagy díszoklevél. M.-Palánkán 1877. aranyérem. London. 1878. Díszoklevél.

Csik József

csász. és kir. kizárólag szabadalm.

első szeremi portland-czement- és vízhatlan mészgyár BEOCSINBAN.

Központi iroda és raktár: BUDAPESTEN, V. Rudolf-rakpart 8.

ajánlja a t. építész és építőmester urak, építkezési vállalatok, földbirtokosok, községi és egyházi előjáróságok, valamint a n. é. építő-közönség kényelmére

Debreczenben **Szabó Zsigmond** fűszerkereskedő urnál raktárt tartok, hol saját gyártmányu

Portland-cement és vízhatlan mész

folytonosan legjobb és egyenlő jó minőségben kapható. — Árjegyzékek a magyarázat kívánatra készséggel megküldetnek.

Páris, 1867. Bronz érem. Kecskemét, 1872. Ezüst érem. Ujvidék, 1875. Arany érem. Szeged, 1878. Erdemérem. Trieszt, 1883. Arany érem.

ad 1791. sz.
1892.

Hirdetmény.

Hajdúvármegye törvény hatósági bizottsága az 1892. évi február hó 15-én kelt 10. számú határozatával a tiszafüred-ujfehértói törvényhatósági közut H. Böszörmény város belterületén átvonuló szakaszán, az „Ujvárosi“ utcában szükseges földmunka helyreállítását engedélyezte.

A fentemli tett 2178 frt 64 krral költségtelt munkálat foganatosításának biztosítása céljából az 1892. évi márczius hó 23-ik napjának d. e. 10 órájára Hajdúvármegye alispánjának hivatali helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A verseny ezni chajtókat felhivom, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítandó, s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig hozzám nyíval inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a Hajdúvármegyei magy. kir. államépítészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Kelt Debreczenben, 1892. évi márczius hó 7-én.

Rásó Gyula,
alispán.

Tisztán kölcsönösségen alapul. Részevényei nincsenek
„THE MUTUAL“
New-Yorki életbiztosító-társaság (alapított 1843.)
a világ legnagyobb pénzintézete és az életbiztosítás minden nemével foglalkozik.

Összes biztosítéki alap 1891. jan. 1-én **367 1/4 millió forintnál több.**
Biztosítási állomány 1891. január 1-én **mintegy 1.595 millió forint.**
Fenállása óta a társaság a kötvény tulajdonosoknak

760 millió forintot meghaladó összeget fizetett ki, melyből mintegy **210 millió forint** csupán nyereményekre esik.

Díjtáblázatokkal és bővebb felvilágosításokkal készségesen szolgál a **Vezérigazgatóság** (Magyarország és a szomszéd tartományok számára)
Budapest, Bécsi-utca 5.

Ingyen eperfamag.

Az országos selyemtenyésztési felügyelőség Szegszárdon Tolnavármegye, ingyen és bérmentve küld eperfamagot mindazoknak, kik ez iránt hozzáfordulnak.

KÖNYVNYOMDA.

KÖNYVKÖTÉSZEZET.

A „DEBRECZENI ELLENŐR“

legujabb és legdivatosabb betűkkel gazdagon felszereltt
s 3 gyorsajtóval berendezett

LEGNAGYOBB

KÖNYVNYOMDÁJA

Debreczenben, Széchenyi-utca Simon-ház.

Ajánlkozik mindennemű

nyomdai munka gyors és díszes kiállítására.

Községi és gyámi rovfos ívek,

hivatalos nyomtatványok minden alakban.

Ügyvédi és kereskedelmi nyomtatványok,
falragaszok, körlevelek, gyászjelentések,
LEVÉLFEJEK és LEVÉLBORITÉKOK.

Báli meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek
a legjutányosabb árakon
állittatnak ki.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

KÖNYVKÖTÉSZEZETÜNKBEN

mindenféle díszes és egyszerű munkák
gyorsan és jutányos áron elkészítetnek.